

ВСТУП

У Законі України “Про освіту” (2017) зазначено, що післядипломна освіта передбачає набуття нових та вдосконалення раніше набутих компетентностей на основі здобутої вищої, професійної (професійно-технічної) або фахової передвищої освіти. Післядипломна освіта, яка охоплює спеціалізацію, перепідготовку, професійний розвиток, стажування фахівців, є одним із важливих засобів удосконалення професійної майстерності вчителів закладів загальної середньої освіти. Особливий інтерес для нашого дослідження становить професійний розвиток, що визначається як набуття особою нових та/або вдосконалення раніше набутих компетентностей у межах професійної діяльності або галузі знань.

Згідно із Законом України “Про вищу освіту” (2014), післядипломну освіту здійснюють заклади післядипломної освіти або відповідні структурні підрозділи закладів вищої освіти (далі – ЗВО) і наукових установ. Підрозділи перепідготовки та професійного розвитку кадрів, інститути післядипломної освіти належать до структури закладу вищої освіти.

У сучасних умовах набуває актуальності підготовка та удосконалення професійної діяльності вчителя предмета “Захист Вітчизни”, оскільки Україна знаходиться в стані війни. І те, що у закладах вищої освіти не організована спеціальна підготовка учителів для викладання предмета “Захисту Вітчизни” на високому науково-методичному рівні, створює низку труднощів у морально-психологічній і фізичній підготовці юнаків до служби в Збройних силах України.

Пошук шляхів удосконалення професійної діяльності вчителя предмета “Захист Вітчизни” на сучасному етапі пов’язано з невизначеністю зони такого пошуку і багатоваріативністю рішень, оскільки учителями цього предмета працюють фахівці з різною професійною підготовкою (військовою, спортивною, технічною тощо), а проблема підвищення їхньої кваліфікації є особливо актуальною.

Під час професійного розвитку вчителя предмета “Захист Вітчизни” виникають специфічні проблеми, а саме: відсутність

відповідної системи навчання учителів, інтегрованих знань, умінь і навичок, їх основ. Методи і ресурси навчання, які застосовуються у вищій школі у контексті професійної підготовки учителів, не відповідають сучасним педагогічним вимогам.

Учителі предмета “Захист Вітчизни” підвищують кваліфікацію не лише в інститутах післядипломної педагогічної освіти (далі – ППО), а й у процесі участі в роботі методичних об’єднань, на військових зборах, а також шляхом самоосвіти тощо.

Система становлення особистості вчителя повинна забезпечувати йому можливість системного бачення педагогічної дійсності, що не розпадається на окремі ізольовані складові. Науковий пошук доцільно скеровувати на вивчення можливих шляхів інтеграції в змісті і формуванні системи професійної підготовки у вищому педагогічному закладі освіти. Це ж стосується і професійної діяльності вчителя.

Зміни, які відбулися з упровадженням інформаційно-комунікаційних технологій, пов’язані з відкриттям, розширенням і постійним зміцненням дистанційної освіти, суттєво пов’язані з інформаційно-комунікаційними технологіями та їх інтеграцією з традиційними.

Інтеграція традиційних та інформаційно-комунікаційних технологій у професійному розвитку вчителів предмета “Захист Вітчизни” спрямована на забезпечення цілісності навчання на основі інтеграції традиційних та інформаційно-комунікаційних технологій у професійному розвитку.

Суперечності між вимогами до вчителя предмета “Захист Вітчизни” та відсутністю підготовки такого вчителя до професійної діяльності; між можливостями інтеграції традиційних й інформаційно-комунікаційних технологій у професійному розвитку та недостатнім рівнем розробленості її теоретичних та методичних засад окреслюють проблему дослідження можливостей інтеграції традиційних та інформаційно-комунікаційних технологій у професійному розвитку вчителя предмета “Захист Вітчизни”.

У науково-педагогічній літературі розглядаються питання засобів навчання нового покоління в комп’ютерно орієнтованому

освітньому середовищі інтернет-підтримки професійної підготовки майбутнього вчителя (Аніщенко, 2009; Біда, Кучай, Кучай & Чичук, 2019; Биков, 2012; Васіна, 2004; Вергипорох, 2016; Головань, 2007; Гуревич, 2014; Жук, 2002; Кайдалова, 2011; Коваленко, 2017; Кравченко, 2017; Креденець, 2012; Кузьмінський, Кучай & Біда, 2018; Марченко, 2013; Максимова, 2015; Процай, 2017; Олексюк, 2013; Радченко, 2012; Семаньків, 2019; Семчук, 2018; Шишкіна, 2013; Котко, 2013; Рашевська, 2011), зокрема й проблеми змішаного навчання (Кривонос, 2015; Мамон, 2015; Триус, 2012; Федорчук, 2002) тощо.

Важливе місце у науково-педагогічній літературі займають проблеми професійного розвитку, серед яких: застосування андрагогічного підходу до професійної перепідготовки вчителя (Буренко, 2005), використання інтернет-технологій у процесі професійного розвитку вчителів (Захар, 2014), загальні питання професійного розвитку педагогічних кадрів (Зубко, 2002) та професійного розвитку вчителів загальноосвітніх шкіл (Mukan, Yaremko, Kozlovskiy, Ortynskiy & Isayeva, 2019; Mukan, Myskiv & Kravets, 2016), підготовка вчителя до інноваційної діяльності у системі післядипломної освіти (Козловська, 1999; Носкова, 2015, Сікорський, 2019) тощо.

Впровадженню інтеграційних процесів в освіті присвячені напрацювання дослідників, що висвітлюють такі проблеми, як: інтеграція методів навчання (Білик, 2009; Мачинська, 2017), інтеграційні процеси в професійній освіті (Козловський, 2018), розвиток інтеграції в освіті (Пастирська, 2011; Токарева, 2014) тощо. Технології навчання досліджували такі науковці, як: Беспалько (1989), Бондар (2003), Сікорський (2019), Стрельников (2013), Смірнова (2015), Фадеева (2015), Янкович (2009).

Проблемі інтеграції технологій навчання присвячена незначна частина наукової літератури. Тут висвітлюються питання теоретико-методологічних засад моделювання нових навчальних технологій у середніх закладах освіти (Сікорський, 2019), поєднання інноваційних і традиційних технологій навчання іноземних мов (Горейчук, 2015), (Євсєєва & Бабенко, 2015), традиційних та інноваційних технологій навчання української мови як чинника

ефективного формування мовленнєвої компетентності майбутніх інженерів (Снігурова, 2017). До проблеми інтеграції традиційних та інформаційно-комунікаційних технологій зверталися закордонні фахівці, зокрема: Bandhana (2012), Dziuban (2004), Earle (2002), Hansen (2015), Katz (2008), Moebs (2006), Newhouse, Trinidad & Clarkson, (2011), Wang (2009).

Водночас встановлено, що проблемам інтеграції змісту та форм навчання приділялась значна увага, про що свідчать результати аналізу науково-педагогічної літератури, у той час, коли технології навчання за інтегративного підходу до навчання – проблема малодосліджена. Таким чином, невирішеною залишається проблема наукового обґрунтування інтеграції традиційних та інформаційно-комунікаційних технологій у професійному розвитку вчителя предмета “Захист Вітчизни”.

Зазначене вище визначило актуальність досліджуваної проблеми та вибір теми дослідження.